

відгукнувся вчений на ім'я Джон Даугман. Результати своїх досліджень Даугман вперше опублікував у 1992 на конференції. На сьогоднішній момент робота Даугмана є основоположною працею в даній області. У 1994 році система ідентифікації особистості за райдужною оболонкою ока на основі досліджень Даугмана була запатентована (патент 5291560) [3]. Як бачимо, текстура райдужки також має значення для ідентифікації особи.

Підсумовуючи, зазначимо, що, на нашу думку, найперспективнішим для здійснення комп'ютерної реконструкції є створений у США пакет програмного забезпечення RE/FACE — Reality enhancement/facial approximation by computational estimation (збільшення реалістичності/реконструкція особи шляхом комп'ютерної оцінки). За його допомогою проводять не лише реконструкцію обличчя особи за специфічним (невпізнаним) черепом, а й вивчають характерні варіації рис обличчя у межах статистичної бази даних.

Бібліографічні посилання

1. Гарасим Ю.Р., Крет Т.Б. Дослідження та аналіз перспективних технологій ідентифікації особи в захищених корпоративних мережах зв'язку. *Системи обробки інформації*. 2010. випуск 3 (84). С. 7-10
2. Гуреева О. Биометрическая идентификация по отпечаткам пальцев. *Технология FingerChip. Компоненты и технологии*. 2007. №4. С. 176–180.
3. Daugman, J., "Recognizing Persons by Their Iris Patterns", In: *Biometrics: Personal Identification in Networked Society*, 1998, Amsterdam: Kluwer, pp. 103–121.
4. Задорожный В. В. Идентификация по отпечаткам пальцев. *PC Magazine*. 2004. №2.
5. Лисенко А. М. Застосування біометричних систем для ідентифікації особи. *Юридичні науки. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2004. №60/62. С. 87–91.

Крамаренко Юрій Миколайович,
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННИЙ ОБІГ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА РИЗИКИ

Відповідно до Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» наркоманія визначається як «психічний розлад, зумовлений залежністю від наркотичного засобу або психотропної речовини внаслідок зловживання цим засобом або цією речовиною» [1]. Наркоманія тягне за собою негативні наслідки

не тільки для самої хворої особи та її близьких, а й відображається на стані суспільства, в тому числі і за рахунок створення сприятливого середовища для організованих злочинних груп, що спеціалізуються на збуті наркотичних засобів. Сьогодні проблема поширення впливу організованої наркозлочинності й обсягів незаконного обігу наркотичних засобів постає не лише перед окремими країнами, а й світовим співтовариством в цілому. Так, згідно Доповіді Глобальної комісії з питань наркополітики за червень 2012 року вказувалось, що з 2006 по 2012 роки в результаті військових дій Мексиканського уряду проти наркокартелів загинуло понад 50 тис. осіб, при цьому виробництво мексиканського героїну з 2004 року зросло на 340 відсотків [2]. Виробництво, обіг та поширення наркотичних засобів є одним з пріоритетних загроз злочинності та є об'єктом дослідження (моніторингу) Європолу [3].

Для України проблема незаконного обігу наркотичних засобів та зловживання ними також є проблемою, що потребує комплексного підходу до її вирішення. Згідно даних щодо кримінальних проваджень по ст. 307 та ст.309 КК України, що наведені у Таблиці 1 [4], показники за цими складами кримінальних правопорушень не мають тенденції до зниження, при цьому є суттєва різниця між зареєстрованими кримінальними правопорушеннями та провадженнями, спрямованими до суду з обвинувальним актом.

Таблиця 1 – Окремі відомості про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень та результати їх досудового розслідування з 2014 по жовтень 2020 року

Рік (Обліковано/вручено підозру/направлено до суду з обвинувальним актом)/Стаття КК України	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (10 міс)
Стаття 307. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів	8412/ 6366/ 5539	6614/ 5064/ 4712	2293/ 869/ 634	5029/ 3064/ 2414	5453/ 3472/ 2802	6382/ 4303/ 3334	7606/ 5305/ 4140
Стаття 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту	16803/ 13827/ 13014	14890/ 10967/ 10431	17398/ 10360/ 9726	20071/ 14342/ 13623	18022/ 12081/ 11607	18623/ 11853/ 11297	15685/ 8469/ 8001

Спостерігаючи за змінами, що відбуваються в суспільстві та законотворчій діяльності щодо ставлення до вживання наркотичних засобів, можна помітити певні зрушення в бік зменшення відповідальності за такі правопорушення та формування більш толерантного ставлення до вживання їх окремих видів. Так, сьогодні ч. 1 ст.309 КК України відноситься до кримінальних проступків, а отже особа, яка вчинила це кримінальне правопорушення та сплатила штраф у

відповідності до вимог ч. 4 ст.32 та п.2-1 ч.1 ст.89 КК України, не може бути притягнена за ч.2 цієї статті за такою ознакою як «протягом року після засудження за цією статтею» [5]. Враховуючи те, що наркоманія є хворобою, а особа, що зловживає наркотичними засобами є залежною, то можна припустити, що така особа буде з більшою «активністю» відшукувати кошти не тільки для придбання наркотичного засобу, а й сплати штрафу.

Також слід зазначити, що категорія кримінальних проваджень щодо незаконного збуту наркотичних засобів має низку проблемних питань, що стосуються проведення досудового розслідування та фіксації протиправної діяльності. Основні з них пов'язані із «легалізацією» результатів оперативно-розшукових заходів та допустимістю доказів, отриманих в ході проведення негласних слідчих розшукових дій. Так, за кримінальним провадженням, що здійснювалось протягом 2013-2018 року вироком суду першої інстанції, що було залишено без змін апеляційним судом, особу, котра вже була судима за ч.2 ст.307 КК України, було визнано невинуватою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч.2 ст.307, ч.2 ст.317 КК України, та виправдано у зв'язку з недоведеністю вчинення нею кримінальних правопорушень. Як видно із тексту рішень, під час проведення досудового розслідування проводилась ціла низка негласних слідчих розшукових дій [6]. Хоча вказані рішення і були скасовані Верховним Судом з призначенням нового розгляду у суді першої інстанції, проте доводи судів при винесенні своїх рішень вказують на проблемні моменти в діяльності правоохоронних органів щодо виявлення таких кримінальних правопорушень, які без проведення ретельно спланованих негласних дій зафіксувати фактично неможливо.

Таким чином, з огляду масштабності проблеми незаконного поширення наркотичних засобів доцільним є розробка комплексних заходів, що спрямовані не тільки на удосконалення чинного законодавства та практики діяльності правоохоронних органів, але й формування підтримки у вирішенні цієї проблеми з боку суспільства й інших державних та недержавних організацій, що мають вплив на суспільні процеси.

Бібліографічні посилання

1. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15 лютого 1995 року № 62/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр#Text>

2. Доклад Глобальной комиссии во вопросам наркополитики. URL: <https://www.opensocietyfoundations.org/uploads/1ffa940c-ee3a-43c2-9e5b-f26f0bcded7f0/war-drugs-hiv-aids-russian-20120626.pdf>

3. Serious And Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) URL: <https://www.europol.europa.eu/socta-report>.

4. Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=104402

5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n198>

6. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78463745>

Коробка Олена Михайлівна,
судовий експерт сектору технічного
дослідження документів та обліку
відділу криміналістичних видів досліджень
Запорізького НДЕКЦ МВС

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОДЯНОГО ЗНАКУ

З початком обігу паперових грошей і цінних паперів виникла проблема фальшивомонетництва, що підриває економіку держави та виснажує її фінансові ресурси.

Способи захисту від підробки документів носять універсальний характер, що ставить на єдиний методологічний фундамент експертне дослідження документів. Сучасна концепція виготовлення документів особливої складності передбачає наявність в них декількох відокремлених рівнів захисту від підробки.

Одним з найскладніших від підробки способів захисту документа є технологічний. До цього способу відноситься водяний знак.

Водяний знак - одно-, дво- або багатотонове зображення в папері, що створюється в процесі його виготовлення та візуалізується на просвіт [1].

Водяний знак класифікується за ознаками, що наведені у схемі 1.

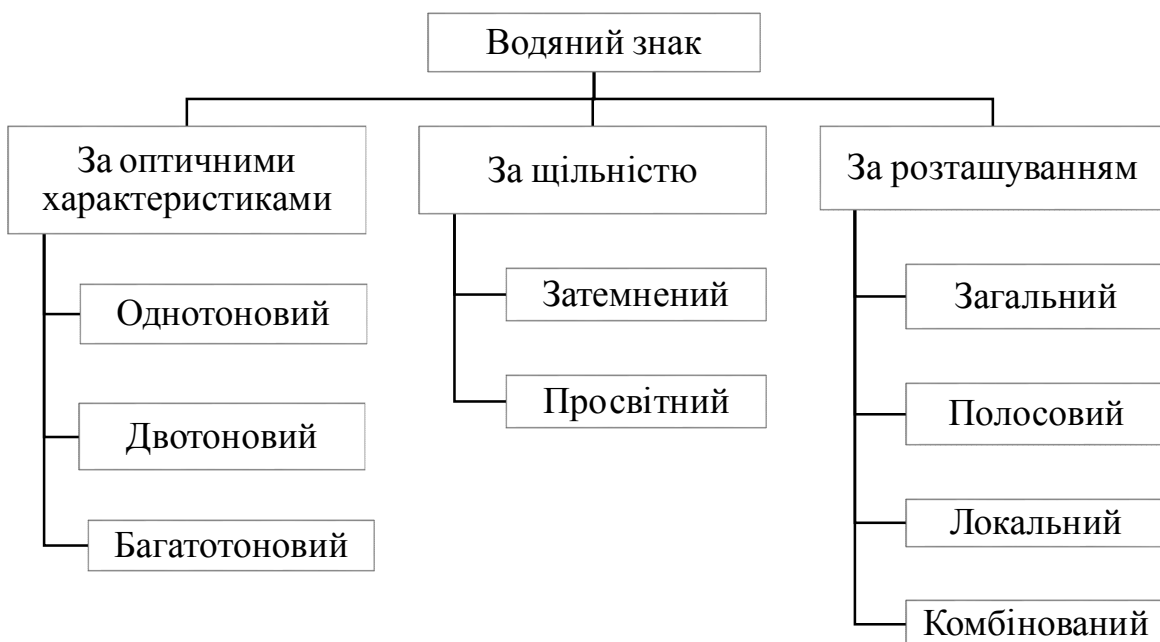

Схема 1. Класифікація водяних знаків.